

VI TROR PÅ VÄSTMANLAND

LÄNSPROGRAMMET 2026–2030

K
D
—

Vi tror på Västmanland

Människor är vad som bygger vårt län och våra invånare är anledningen till att vi tror på Västmanland. Med rätt förutsättningar kan länet blomstra.

”Varje människa är ett mål i sig. Ingen annan människa får äga henne eller på ett kränkande sätt utnyttja henne. Varje människa är unik, men behöver gemenskap med andra för att leva och utvecklas.

Människan har både kroppsliga, själsliga och andliga behov. Det kristdemokratiska samhällsarbetet tar därför sin utgångspunkt i människans helhet och betonar människans behov av gemenskap. Den viktigaste gemenskapen är familjen. I denna lilla grupp får familjemedlemmarna möjlighet att möta kärlek, omtanke och förståelse, men också ställas inför krav och ta ansvar.” (Ur Kristdemokraternas principprogram)

Västmanland är ett län med både stad och landsbygd, med ett starkt civilsamhälle och drivna entreprenörer. Vi är inte ett län utan utmaningar, men länets invånare har alla möjligheter att övervinna dessa.

Kristdemokraterna i Västmanland fattar alltid beslut med människors bästa för ögonen och möter människor i länet med en nyfikenhet och en öppenhet för att förstå vilka frågor som är viktiga för att människor ska må bra och orka engagera sig. Vi utgår från att människor alltid vill väl, men att ingen är felfri och att beslut därför ska underlätta och stötta snarare än att politiken ska ta över människors egen beslutsrätt. -Vi tror på Västmanland, vi tror på Västmanlänningarna.

I detta länsprogram beskriver KD Västmanland nuläget i länet och vilka förslag vi har för att möta de utmaningar som finns och stärka länets position.

Programmet ska läsas som vallöften från KD Västmanland på alla tre politiska nivåer – kommun – region – riksdag, och svara på frågan varför det behövs en riksdagsledamot för KD från Västmanland.

För att komma till rätta med flera av länets strukturella problem menar vi att Västmanland behöver göra flera omtag för att samarbeta på bättre sätt, alltid med västmanlänningarnas bästa för ögonen. Region, kommuner, näringsliv och civilsamhälle har alla en viktig roll i länets utveckling och ett ökat samarbete har potential att stärka utvecklingen.

Vi har under den gångna mandatperioden haft möjlighet att starta arbetet, då vi efter valet 2022 lyckades bilda majoritet i både regering, region och 4 av länets 10 kommuner. Att Kristdemokraterna är med i ett styre gör skillnad på riktigt, vi eftersträvar balanserade beslut som ser till både människor, miljö och ekonomi. Kristdemokraterna förstår att offentlig sektor behöver drivas så effektivt som möjligt, så att länets invånare får så mycket nytta som möjligt för varje skattekrona.

Vårt mål är ett samhälle där friheten att forma sitt eget liv går hand i hand med ansvaret för sin medmänniska. Vi vill bygga ett samhälle som håller samman och är som starkast när du är som svagast. Ingen ska hållas tillbaka och ingen ska lämnas efter.

1	Innehåll	
2	Vi tror på Västmanland	2
3	Människor	4
4	Droger, beroendevård och kriminalitet	5
5	Äldre	5
6	Vad KD påverkat under 2022-2026	5
7	Våra förslag 2026-2030	6
8	Miljö	7
9	Vad KD påverkat under 2022-2026	7
10	Våra förslag 2026-2030	7
11	Ekonomi	8
12	Näringsliv och Civilsamhälle	8
13	Vad KD påverkat under 2022-2026	8
14	Våra förslag 2026-2030	9
15	Beredskap	10
16	Regionpolitiskt program	11
17	Hållbarhet	11
18	Sjukvård	11
19	Vad KD Region Västmanland påverkat under 2022-2026	12
20	Våra förslag 2026-2030	13
21	Primärvård	13
22	Specialistvård	13
23	Personal och ekonomi	14
24	Förebygga och rehabilitera	14
25	Sammanställning samtliga förslag	15
26	Regionpolitiskt program	16
27	Primärvård	16
28	Specialistvård	16
29	Personal och ekonomi	17
30	Förebygga och rehabilitera	17
31	Källhänvisning	18
32		
33		

Människor

Västmanland står inför flera stora utmaningar som måste hanteras för att minska de skillnader i livsvillkor som finns inom länet.

I nationella jämförelser hamnar Västmanland bland de svagare länen när det gäller andelen elever som är behöriga till gymnasiets yrkesprogram, långtidsarbetslöshet och andelen barn som lever i hushåll med låg ekonomisk standard.

Goda skolresultat och fullföljd gymnasieutbildning är avgörande för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden och bli en del av samhällsgemenskapen. Bristande skolgång leder ofta till ett livslångt utanförskap – både för den enskilde och för samhället som helhet.

Att höja skolresultaten är därför en central framtidsfråga för länet.

Samtidigt skiljer sig resultaten mellan kommunerna, och flera skolor i länet visar att det går att lyckas bättre än genomsnittet. Ett ökat samarbete och en aktiv spridning av goda exempel kan stärka hela länet.

Västmanlänningar rör sig mindre, röker mer och har högre förekomst av fetma än befolkningen i många andra län. En mer aktiv livsstil är grundläggande för en bättre folkhälsa – ett område där region och kommuner behöver samarbeta tätt för att förbättra våra invånares hela livssituation.

Den ofrivilliga ensamheten är utbredd och kräver uppmärksamhet.

- Varje kommun ska ha tillgång till familjecentraler för att stötta familjer med stödbehov. Familjecentraler ska också ha en bred kompetens och erbjuda utbildningar kopplat till skolgång, funktionsnedsättningar, hälsosamma rutiner och utmanande föräldraskap.
- Regionens centrala elevhälsa ska kompletteras med fysioterapeut, gemensam finansiering i länet.
- Alla elever ska ha möjlighet att nå godkända resultat i skolan! Vi vill genom pilotprojekt i resursskola, i samverkan mellan regionen och länets kommuner identifiera insatser som stärker skolresultat och arbetssätt
- Förstärka samverkan mellan skolor och näringsliv. För fler praktikplatser och sommarjobb som förenklar steget in på arbetsmarknaden.
- Våra invånare ska må bättre och ha verktyg att stärka sin egen hälsa! Vi vill införa och utbilda en form av folkhälsoambassadörer inom föreningslivet.
- Vi vill genom riktad upphandling möjliggöra för idéburen sektor att bedriva hälso- och sjukvård, inom till exempel beroendevård
- Vi vill begränsa barn- och ungas skärmanvändning.

Droger, beroendevård och kriminalitet

När människan är som är svagast ska samhället vara som starkast.

Den tidigare överenskommelsen om en tillnyktringsenhet har tappat aktualitet. Samtidigt har behovet av insatser mot utanförskap, missbruk och psykisk ohälsa blivit allt tydligare.

Samhället har förändrats – nu krävs betydligt fler och kraftfullare åtgärder för att bekämpa utbud och efterfrågan på narkotika samt stötta de som befinner sig i beroende och anhöriga. Arbetssätt hos region och kommuner för att stödja brottsoffer behöver också identifieras.

Trygga familjer är grundläggande i ett brottsförebyggande arbete.

Kommunerna behöver göra egen satsning på socialtjänsten, den nya socialtjänstlagen behöver implementeras och nya arbetssätt utvecklas. För att lyckas nå personer inom skadligt bruk krävs ett mycket gott samarbete mellan exempelvis socialtjänst, polis, skolan, civilsamhälle och vården. De enskilda människorna ska också känna förtroende för de insatser som erbjuds.

-
- Öka stödet till unga med beroendeproblematik! Vi vill öppna en mini-maria mottagning.

Äldre

Ensamheten växer i Sverige, samtidigt som det blir allt svårare att garantera att alla får den vård och omsorg de behöver. När de offentliga resurserna minskar riskerar äldre att drabbas hårdast. Därför måste vi hitta nya arbetssätt och lösningar som säkerställer en trygg och välfungerande vardag för varje äldre västmanlänning.

Vid samhällsplanering – exempelvis när kollektivtrafikens linjer och hållplatser planeras – behöver särskild hänsyn tas till den äldre befolkningens behov av tillgänglighet och trygghet.

Kristdemokraterna ser äldre som en viktig resurs och vill ta tillvara kompetensen som äldre besitter. Vi vill uppmuntra och förenkla för äldre att på olika sätt engagera sig.

-
- Ingen ska vara ofrivilligt ensam! Vi vill ta fram en länsgemensam handlingsplan för att verkställa nationell strategi mot ensamhet.
 - Vi vill att offentliga verksamheter ska ha ett åldersmedvetet ledarskap samt att seniora medarbetares erfarenhet ska användas som mentorer.

Vad KD påverkat under 2022-2026

Samtidigt som Kristdemokraterna i regeringen lanserat fritidskortet för att familjens ekonomiska förutsättningar inte ska begränsa ungas möjligheter till en aktiv fritid har Kristdemokraterna i Västmanland initierat ett arbete med fokus på att barn i grundskoleåldern i länet ska röra på sig mer. Förstudie och pilotprojekt påbörjas under hösten 2025.

– Vi har lagt mycket tid på att diskutera hur vi ska få barnen att röra på sig mer så de mår bättre och för att fler ska gå ut skolan med godkända resultat. Det känns väldigt bra att ha kommit så här långt i samsyn mellan alla kommuner och regionen säger Malin Gabrielsson (KD), som lett arbetet som ordförande i samverkansgrupp hälsa.

Kristdemokraterna i Västmanland har även utvecklats till en stark röst för personer med NPFproblematik. Frågan har lyfts i otaliga debattartiklar och samtal samt ett nationellt seminarium med tema NPF under KD-dagarna i Västerås.

På nationell nivå har straffen för vålds- och sexualbrott skärpts, vilket är viktigt både för att utsatta ska få upprättelse och för att slå vakt om värderingar om vad som är oacceptabelt i ett tryggt samhälle.

1 I både Sala och Arboga har Kristdemokraterna drivit på för familjecentraler, som nu är på gång.

2
3 Västerås har under Kristdemokraternas ledning öppnat en ny mötesplats för äldre under mandatperioden.

4
5 *Våra förslag 2026-2030*

- 6 • Varje kommun ska ha tillgång till familjecentraler för att stötta familjer med stödbehov. Familjecentraler ska
- 7 också ha en bred kompetens och erbjuda utbildningar kopplat till skolgång, funktionsnedsättningar,
- 8 hälsosamma rutiner och utmanande föräldraskap.
- 9 • Regionens centrala elevhälsa ska kompletteras med fysioterapeut, gemensam finansiering i länet.
- 10 • Alla elever ska ha möjlighet att nå godkända resultat i skolan! Vi vill genom pilotprojekt i resursskola, i
- 11 samverkan mellan regionen och länets kommuner identifiera insatser som stärker skolresultat och arbetssätt
- 12 • Förstärka samverkan mellan skolor och näringsliv. För fler praktikplatser och sommarjobb som förenklar
- 13 steget in på arbetsmarknaden.
- 14 • Våra invånare ska må bättre och ha verktyg att stärka sin egen hälsa! Vi vill införa och utbilda en form av
- 15 folkhälsoambassadörer inom föreningslivet.
- 16 • Vi vill genom riktad upphandling möjliggöra för idéburen sektor att bedriva hälso-och sjukvård, inom till
- 17 exempel beroendevård
- 18 • Vi vill begränsa barn- och ungas skärmanvändning.
- 19 • Öka stödet till unga med beroendeproblematik! Vi vill öppna en mini-maria mottagning.
- 20 • Ingen ska vara ofrivilligt ensam! Vi vill ta fram en länsgemensam handlingsplan för att verkställa nationell
- 21 strategi mot ensamhet.
- 22 • Vi vill att offentliga verksamheter ska ha ett åldersmedvetet ledarskap samt att seniora medarbetares
- 23 erfarenhet ska användas som mentorer.
- 24
- 25

Miljö

Det förekommer PFAS, övergödning och andra föroreningar i en del av länets mark och grundvatten. PFAS är ett svårnedbrytbart ämne som påverkar immunförsvaret och kan vara cancerframkallande och reproduktionsstörande. Troliga föroreningskällor är till exempel avfallsdeponier, brandövningsplatser och motorbanor.

Offentliga verksamheter behöver arbeta för att minska sitt användande av miljöskadliga kemikalier. Genom att kartlägga produkter som används och analysera vilka alternativa produkter som skulle kunna upphandlas kan offentlig sektors miljöpåverkan minska.

Att följa forskningen om hur PFAS och andra gifter kan renas på ett kostnadseffektivt och hållbart sätt är en prioriterad fråga för Kristdemokraterna i Västmanland.

För att Västmanland ska kunna utvecklas i den takt vi hoppas på krävs en balanserad satsning på alla fyra transportslag – väg, järnväg, sjöfart och flyg.

Hamnen i Köping är lika viktig för länets utveckling som E18, tågsträckan Oslo–Stockholm, cykelvägar och den regionala flygplatsen. Export, import, pendling och turism gynnas av flera möjliga transportalternativ, så att rätt färdmedel kan användas i varje situation.

Vad KD påverkat under 2022-2026

Sagt nej till storskalig vindkraft samt tvångsanslutning till kommunalt vatten och avlopp i Köping.

Föreslagit att utveckla Västerås skärgård.

Kristdemokraterna i Köping har som ordförande i samhällsbyggnadsnämnden tagit på sig ledartröjan i arbetet med att inventera förorenade områden och gör en plan för vidare arbete med frågan.

Våra förslag 2026-2030

- Förnybar energi på offentliga fastigheter. Vi vill ge möjlighet att hyra ut ytor på offentliga fastigheter för elproduktion, exempelvis solcellsanläggningar på tak.
- Vi vill att verksamheter som förorenar (t.ex. släpper ut PFAS) också ska betala sanering.
- Stärk biologisk mångfald. Vi vill använda de outnyttjade ytor vi har för att stärka biologisk mångfald.
- Lokal energiproduktion. Vi vill stimulera lokal energiproduktion baserat på ko- och hästspilling för minskad förurning av vattendrag, stärkt krisberedskap och för att avlasta nationellt elnät.
- Fasa ut skadliga kemikalier i Regionala och kommunala verksamheter.
- Mer lokalproducerad mat och viltkött. Vi vill att region och kommuner ska öka användningen av lokalproducerade livsmedel i sina verksamheter.
- Fler lotsar i mälaronrådet. Sjöfartsverket ska införa ett högkostnadsskydd på lotsavgift, ett tak för hur mycket ett enskilt företag kan betala per år. Detta innebär att lotsavgifterna jämnas ut och att prisskillnaden mellan att nyttja en insjöhamn och en hamn i östersjön inte får en negativ effekt för våra insjöhamnar samt att företag kan välja att frakta gods närmare slutmålet och därmed minska behov av annan transport på land.
- Vi vill också undersöka möjligheten till digitala lotsar i Mälaren och se hur det kan förändra prisbilden för skepp som vill nyttja våra hamnar.
- Vi vill arbeta för en sammanhållen och tillgänglig kollektivtrafik i hela länet. Inomkommunal kollektivtrafik ska finnas i relevant omfattning i varje kommun.
- Stärk infrastrukturen. Vi vill att Bergslagsbanan, Oslo-Stockholm 2.55 och hela Hjulstabron ska in i Trafikverkets nationella plan.

1 *Ekonomi*

3 För att finansiera framtidens välfärd krävs tydliga prioriteringar, effektiviseringar och ökad kostnadskontroll.

4 Länet bedöms växa med omkring 30.000 invånare de närmaste 30 åren. Ökningen av antalet människor väntas bli
5 störst bland yngre och äldre, vilket ökar behovet av tjänster inom välfärden och innebär att färre kommer behöva
6 försörja fler. En annan viktig resurs i länet är naturligtvis våra invånare. Att hushålla med och ta tillvara människors
7 kompetens är avgörande för att klara framtidens kompetensförsörjning.

8 Ett växande problem är välfärdsbrottsligheten, som både urholkar ekonomin och undergräver förtroendet för
9 välfärden. Kristdemokraterna driver därför på för bättre rutiner, noggrannare uppföljning och fler kontroller för att
10 upptäcka och stoppa fusk.

11 *Näringsliv och Civilsamhälle*

12 Västmanland har relativt hög andel arbetslösa inom gruppen "låg attraktionskraft" samtidigt som arbetsmarknaden
13 för instegsjobb är liten. Både näringslivet och offentlig sektor behöver ta tillvara den kompetens som finns hos våra
14 invånare oavsett till exempel utbildningsnivå och ålder. -Alla människor kan bidra, alla människor har en plats att
15 fylla.

16 Kompetensförsörjningen kommer framöver bli en omöjlig ekvation om vi inte hittar nya sätt att samverka i länet.
17 Både offentliga verksamheter och privata aktörer är medvetna om att en åldrande befolkning innebär svårigheter
18 med bemanning. Här se Kristdemokraterna ett ökat behov av samverkan. Offentliga – och privata aktörer bygger
19 tillsammans vårt län.

20 Kristdemokraterna i Västmanland arbetar för ett starkt näringslivsklimat, detta gör vi bland annat genom att verka
21 för en minskad regelbörda och ökat samarbete.

22 Ofta har näringsliv och civilsamhälle verktyg som offentlig sektor saknar i till exempel arbetet för ökad
23 sysselsättningsgrad. Offentliga verksamheter behöver öka både sin förmåga att tillvarata näringslivets styrkor och sin
24 möjlighet att stötta ett starkt näringsliv och civilsamhälle.

28 *Vad KD påverkat under 2022-2026*

30 Arbetat med regionens inköp. Kristdemokraterna har varit drivande i att ta fram en ny inköspolicy, öka fokus på -
31 och följa upp avtalstrohet samt på olika sätt förenkla de interna inköpsprocesserna. Vi har också budgeterat för en
32 treårig satsning på stärkt arbete mot välfärdsbrottslighet samt ökad fakturakontroll.

33 - Offentliga verksamheter behöver ett mål och en plan för sitt inköpsarbete, både för att långsiktigt hushålla med
34 sina resurser och för att hitta arbetssätt som bidrar till verksamhetsutveckling

35 Det handlar i grunden om att våra resurser ska räcka till så stor nytta som möjligt för våra invånare. Säger Elin
36 Granqvist (KD) regionråd med ansvar för inköp.

38 Under mandatperioden har länets besöksnäring stärkts genom ökat samarbete mellan region, kommuner och
39 näringsliv. En kartläggning av hur arbetet bör fortsätta för en stark besöksnäring har också tagits fram. En stark
40 besöksnäring innebär ökade intäkter för offentlig sektor, besöksnäringen har också möjlighet att bidra till ökad
41 balans på arbetsmarknaden, fler instegsjobb och ett mer attraktivt län för boende och besökare.

Våra förslag 2026-2030

- Öka andelen offentliga upphandlingar som är möjliga för mindre företag att vinna.
- Verka för en ökad byggnationen av villor och småhus där så är möjligt.
- Fortsatt fokus på utvecklade inköpsrutiner och att motverka välfärdsbrottslighet. våra verksamheter ska ha ordning på sin ekonomi, kontroll över utbetalningar och köpa rätt varor och tjänster till rätt pris.
- Fokus på innovativa och smarta lösningar, kloka prioriteringar och sänkt kostnadsnivå för att stärka offentliga verksamheters ekonomi.
- Stärk besöksnäringen genom att besluta om gemensamma strategiskt viktiga destinationer i länet för en mer attraktiv boendemiljö, ökad balans på arbetsmarknaden samt fler instegsjobb.
- Årlig mat- och konstrunda i länet för allmänheten som arrangemang av civilsamhället via sk idéburet offentligt partnerskap.
- Mer lokalproducerad mat och viltkött. Vi vill att region och kommuner ska öka andelen lokalproducerade livsmedel i sina verksamheter.
- Människor ska komma in på arbetsmarknaden! Vi vill ställa fler krav på socialt ansvar i upphandlingar för att till exempel människor i behov av arbetsträning/språkträning ska komma i arbete.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

Beredskap

En viktig del av länets beredskapsarbete är den lokala livsmedelsproduktionen. Västmanland har företag som producerar drycker, bröd, mejeriprodukter, kött detaljer, mjöl. Länet har fiskare och bönder och jägare. Dessa utgör, tillsammans med fungerande vattenförsörjning grunden för länets motståndskraft i kris. Där emot saknas lokala företag inom förädlingsledet. Offentliga verksamheter och länets övriga aktörer kan stärka den lokala produktionen ytterligare genom att handla lokala produkter och marknadsföra länets egna producenter och förädlare.

Länet behöver också kunna producera tillräckligt med energi för att klara samhällsviktiga funktioner i händelse av kris. Det kräver att vi möjliggör flera former av fossilfri energiproduktion. En balanserad mix av olika energikällor behövs – och även nya tekniker bör utredas på ett seriöst sätt, med hänsyn till boendemiljö och natur.

Kristdemokraterna värnar balansen mellan att säkra länets energiförsörjning och att bevara attraktiva livsmiljöer. Varje beslut ska präglas av omdöme och avvägning, inte av fastlåsta ideologiska positioner.

En robust nätverksanslutning är identifierat som en viktig beredskapsfråga. Bredband i hela länet är också en viktig förutsättning för att kunna bedriva företag och för att avancerad sjukvård ska kunna utföras i hemmet. Utbyggnaden i Västmanland ligger på totalen i fas med nationell statistik, men halkar efter gällande landsbygd. De byggnader i länet som nu finns kvar utanför fibernätverket är svåranslutna och det kommer krävas nya arbetssätt för att ansluta även dessa.

Efterfrågan är ojämnt fördelad och intresset från leverantörer är lågt, vilket gör att den nuvarande strategin – att marknaden ska lösa frågan – inte räcker till.

KD Västmanlands mål är att under mandatperioden uppnå de nationella målen för bredbandsutbyggnad. Att bygga ut bredband är också en miljöriktig satsning. Det minskar behovet av transporter, ökar landsbygdens attraktivitet och gör det möjligt att erbjuda vård och service på lika villkor i hela länet.

Stat, region och kommuner delar ansvaret för hela länets beredskap. Offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle behöver fungera även i kris. Samhällsviktiga tjänster behöver fungera även om infrastrukturen (digital och fysisk) är störd.

- Nätverksanslut hela Västmanland! Vi vill bygga ut bredband genom att avsätta gemensamt (regionen 50 %, kommunerna 50 %) totalt 10 mkr/ år för prestationsbaserat stimulansbidrag. Ställ krav på staten att höja bredbandsstödet.
- Analysera länets behov av energi och hur vi kan effektivisera energiförbrukningen och produktionen. Till exempel använda biogas producerad av lokala bönder till utökad båttrafik i våra hamnar eller i samarbete med Mälarenergi bygga en e-bränslefabrik för stärkt energiproduktion.

1

2 *Regionpolitiskt program*

3

4 Region Västmanland har länge haft en stark finansiell ställning i jämförelse med andra regioner. Dock gör hälso- och
5 sjukvårdsförvaltningen årligen stora underskott, vilket tidigare balanserats upp av statsbidrag och finansiella
6 intäkter.

7 Tidigare styren har länge skjutit fram nödvändiga investeringar vilket lämnat regionen med en betydande
8 underhållsskuld.

9 Under den kommande mandatperioden väntar stora investeringar: färdigställandet av det nya akutsjukhuset i
10 Västerås och starten av renoveringar på Köpings sjukhus. Dessa satsningar är viktiga – men de medför också högre
11 driftkostnader och ökar kraven på effektiviseringar för att nå en budget i balans.

12 Ett kommande styre i regionen kommer behöva fatta svåra beslut för att ekonomin ska gå ihop. Sänkt kostnadsnivå,
13 effektiviseringar och ökad kontroll över ekonomin är prioriterade delar av Kristdemokraternas ekonomiska politik för
14 kommande mandatperiod. Vi ser ett behov av att agera och ta ansvar i det läge tidigare regionstyren försatt
15 regionen i.

16

17 *Hållbarhet*

18 Region Västmanland har på flera områden tagit viktiga steg framåt. Sedan 2020 har resultatet förbättrats både när
19 det gäller minskad antibiotikaförskrivning och användning av förnybara drivmedel i kollektivtrafiken – där
20 Västmanland nu är en av åtta regioner som når 100 % förnybart.

21 Enligt en enkät gjord 2024 är regionens invånare mest nöjda i landet med sin kollektivtrafik, samtidigt som regionen
22 hållit nere kostnaden för kollektivtrafik och infrastruktur. Även om Västmanland har en uppskattad kollektivtrafik
23 behöver fler få möjlighet att välja buss eller tåg i stället för bilen, resmönster skiljer sig mellan länets kommuner.

24

25 *Sjukvård*

26

27 Vårdköerna är fortfarande för långa – både i Västmanland och i landet som helhet. När patienter väl får vård håller
28 den hög kvalitet, men väntan blir för många en onödig påfrestning. Tempot i operationsverksamheten har höjts och
29 samarbetet med andra regioner har förbättrats, men många patienter tackar ändå nej till erbjudandet att opereras
30 på annan ort.

31 Länsinvånarnas förtroende för primärvården har stärkts under mandatperioden, men av någon anledning ligger
32 region Västmanland näst högst i landet när det gäller antal invånare över 80 år som besöker akutmottagningen i
33 Västerås. Det är sällan det bästa för en äldre att behöva åka till akuten.

34 Att fortsatt arbeta för ökat förtroende för primärvården är viktigt för en trygg och nära vård.

35 Unga med funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom löper större risk att drabbas av psykisk ohälsa. Det vill säga
36 barn som redan är kända inom sjukvården via en diagnos. Ofta handlar det om oro kopplad till den egna diagnosen –
37 oavsett om det gäller allergi, hörselnedsättning eller autism.

38 Tack vare medicinska framsteg överlever fler svåra sjukdomar, men det innebär också att fler, både barn och vuxna,
39 lever med behov av regelbunden medicinering och vårdkontakter.

40 Regionens sjukhusfastigheter i Fagersta, Köping och Västerås är i stort behov av underhåll. De låga hyrorna har länge
41 gett ett ekonomiskt överskott, men nu riskerar eftersatt underhåll att leda till höjda kostnader, flyttar eller
42 nedläggningar.

1 Den nära vården innebär att kompetens och medarbetare sprids på fler platser och därmed blir mer sårbar.
2 Samtidigt innebär nära vård att patienterna får lättare att ta sig till vården och med trygghet minskar behovet av
3 vård. Frågan är vilken del av vården som är viktigast att ha nära hemmet.

4 Forskning och innovation är viktigt för att utveckla vården och evidensbaserade effektiva arbetssätt. Region
5 Västmanland är en attraktiv region för forskare, då regionen tidigare etablerat kombinationstjänster där
6 medarbetare får möjlighet att arbeta både kliniskt och med studier. För att regionen nu ska ta nästa steg och
7 producera fler studier behöver fler yrkesgrupper och kringfunktioner engageras i arbetet. Forskningsintresserad
8 personal ska kunna bedriva studier som stärker den egna verksamheten och hitta innovativa lösningar som
9 förbättrar vården, delar av tjänster ska gå till forskningsstöttande arbete. Kombinationstjänster hos t.ex.
10 administratörer, biomedicinska analytiker, sjuksköterskor, IT- och arkivmedarbetare har potential att både stärka
11 regionens forskning och skapa en utvecklande karriär och arbetsvardag för våra medarbetare.
12 Kristdemokraterna har hopp om att region Västmanland ska klara av att leverera högkvalitativ vård även i framtiden,
13 men vi behöver välja en ny väg. Nya arbetssätt, evidensbaserade metoder och ett starkare fokus på förebyggande
14 hälsa är avgörande för framtiden.

15

16 Köerna är för långa till BUP och utbildad personal räcker inte till. Fler behöver få hjälp tidigare. Länets kommunala
17 verksamheter behöver också utveckla arbetssätt som gör att unga får rätt stöd även innan en diagnos finns på plats.
18 Förbättrat bemötande och ökad kunskap kring NPF diagnoser kan göra en stor skillnad i väntan på eventuell diagnos
19 och medicinsk behandling.

20 Liksom i övriga delar av sjukvården behöver behandling ges på rätt vårdnivå. En del av lösningen för att korta köerna
21 till BUP kan vara att andra delar av vårdkedjan tar över vissa uppföljningar – till exempel vid läkemedelsbehandling –
22 när specialistkompetens inte behövs. På så sätt frigörs resurser till de patienter som verkligen behöver specialistvård.

23

24 *Vad KD Region Västmanland påverkat under 2022-2026*

25 Vi har förändrat ersättningssystemet inom primärvården vilket stärker attraktiviteten för läkare att arbeta på
26 vårdcentral på landsbygden.

27 Vi har under mandatperioden flyttat resurser från administrativt arbete till praktisk sjukvård, vilket genererat en
28 besparing på 75miljoner årligen.

29 Vi har flyttat vården närmare patienterna genom intensifierat arbete med närvårdsteam vilket sänkt
30 belägningsgraden på länets sjukhus.

31 Ökad tillgänglighet på vårdcentralerna. Utökade öppettider på vårdcentraler så att patienter får svar samma dag.
32 Infört digital triagering och chatt för alla länets vårdcentraler.

33 Ökad kontroll på avtalstrohet, vilket leder till ökad följsamhet av regionens avtal och i längden besparingar och mer
34 vård för våra resurser.

35 Västmanland är efter Kristdemokraternas arbete först i landet med ett seniorhälsovårdsprogram.

36 Nationellt har Kristdemokraterna initierat en utredning om sjukvårdens huvudmannaskap. Vi arbetar fortsatt för
37 århundradets sjukvårdsreform, ett statligt ansvar för sjukvården.

38 Stärkt kunskapen kring sexuellt våld hos regionens personal.

39 Säkrat byggnation av nytt sjukhus i Köping.

40 Vänt kostnadsutvecklingstakten inom sjukvården.

Under mandatperioden har det finansiella stödet till forskning och innovation stärkts, regionplanen innehåller tydliga skrivningar och uppdrag kring forskning och innovation, anslagsförfarandet har ändrats och innovationsmedel införts. Att Kristdemokraterna under mandatperioden ansvarat för forskning och innovation har gjort skillnad.

Initierat och påbörjat dialoger mellan regionens måltidsenhet och lokala livsmedelsproducenter, för att öka andelen lokalproducerad mat i regionens verksamheter.

Drivit krav på att "vatten" ska vara särskilt fokusområde i Region Västmanlands hållbarhetsprogram.

Arbetat med regionens inköp. Kristdemokraterna har varit drivande i att ta fram en ny inköspolicy, öka fokus på - och följa upp avtalstrohet samt på olika sätt förenkla de interna inköpsprocesserna. Vi har också budgeterat för en treårig satsning på stärkt arbete mot välfärdsbrottslighet samt ökad fakturakontroll.

- Offentliga verksamheter behöver ett mål och en plan för sitt inköpsarbete, både för att långsiktigt hushålla med sina resurser och för att hitta arbetssätt som bidrar till verksamhetsutveckling

Det handlar i grunden om att våra resurser ska räcka till så stor nytta som möjligt för våra invånare. Säger Elin Granqvist (KD) regionråd med ansvar för inköp.

Våra förslag 2026-2030

- Vi vill stärka samverkan mellan region, kommuner och civilsamhälle för att förbättra hälsan hos våra invånare. Uppmuntra och bidra till aktiviteter och informationskampanjer som motverkar ohälsosamma vanor hos befolkningen. Regionens folkhälsoarbete ska hålla ihop länets aktörer och leda arbetet.
- Fortsatt fokus på utvecklade inköpsrutiner och att motverka välfärdsbrottslighet. våra verksamheter ska ha ordning på sin ekonomi, kontroll över utbetalningar och köpa rätt varor och tjänster till rätt pris.
- Fokus på innovativa och smarta lösningar, kloka prioriteringar och sänkt kostnadsnivå för att stärka ekonomin
- Inrätta särskilt ekonomiskt stöd via regionen för föreningsdrivna samlingslokaler.

Primärvård

- Vi vill bygga ut barn- och ungdomshälsan, första linjens vård vid psykisk ohälsa, komplettera med läkarkompetens.
- Vi vill komplettera BUPs "en väg in" med en organiserad förflyttning till vård utanför den specialiserade vården alternativt elevhälsan, när specialistvård inte längre är nödvändig.
- Vi vill ge hälsocenter ett särskilt uppdrag för seniorer över 70år. -Att motverka ensamhet genom grupper för umgänge, mötesplatser i civilsamhället, uppsökande verksamheter, ledarledda samtal om sorg, döden, livsglädje och hälsa etc.
- Vi vill ge en eller flera vårdcentraler ett tilläggsuppdrag om barnsjukvård med särskild kompetens kring bemötande av barn, förslag på behandlingsområden är till exempel magproblem, övervikt och NPF.
- Vi vill införa en digital plattform för ungdomshälsa som ska skapa tillgänglighet och flexibilitet för stöd och information vid hälsofrågor.
- Införa, utveckla och följa upp landets första seniorhälsovårdsprogram. Uppföljning ska ske i nära dialog med seniororganisationer. Utöka programmet till att också innehålla hälsokontroller för 80-åringar.

Specialistvård

- Den avancerade hemsjukvården och den palliativa vården ska fungera i hela länet! Vi vill göra om avtalet mellan regionen och kommunerna kring sjukvård i hemmet.

- Granska om grundfinansieringen av psykiatri är rätt utifrån kraftigt ökad ohälsa samt inför valfrihet gällande viss behandling.
- Avsätta särskild lönepott och sätt mål på hur många sjuksköterskor som ska finnas på varje klinik på nivån "klinisk expert".
- Vi vill sätta mål för obligatorisk sjukvårdsutbildning och koppla till behörighet till tillträde på passerkort.
- Skapa en gåvofond för komplementär medicin, exempelvis sjukhushundar, clownetter, musikrum och konst.
- Korta väntetiden mellan undersökning och satt diagnos! Vi vill synliggöra och följa väntetid till diagnostik. För att patienter inte ska leva i oro längre än absolut nödvändigt.
- Stöd till kvinnor med förlossningsrädsla, även under sommaren! Vi vill att Klara mottagningen ska vara öppen året runt.
- Frigöra tid från administration till patientnäraarbete, genom breddinförande av utvärderade och effektiva rutiner.
- Vi vill bygga ut dagvården och provtagning på våra sjukhus i Köping, Sala och Fagersta.
- Vi vill införa en digital plattform för ungdomshälsa som ska skapa tillgänglighet och flexibilitet för stöd och information vid hälsofrågor.

Personal och ekonomi

- Vi vill möjliggöra karriär inom forskning (ej forskande tjänst) för kringtjänster/forskningsstödjande tjänst, t.ex. forskningssjuksköterskor.
- Vi vill sortera ut arbetsuppgifter i regionens verksamheter som inte kräver särskild utbildning eller erfarenhet och erbjuda tjänster till personer som idag står långt ifrån arbetsmarknaden eller behöver arbetsträning.
- Det ska vara lätt att göra rätt! Vi vill utveckla regionens e-handel för att minska administrativ tid och förenkla regionens inköp.
- Minska antalet medarbetare per chef inom sjukvården.
- Ta bort chefer utan medarbetaransvar inom regionen.
- Alla ska trivas på jobbet! Vi vill anpassa personalmatsalar till centrala, trivsamma mötespunkter

Förebygga och rehabilitera

- Vi vill ge barnkliniken ett uppdrag att vid svåra besvär besöka skola och göra hembesök i förebyggande syfte.
- Vi vill satsa på förebyggande arbete mot psykisk ohälsa genom satsningar med alternativ projektfinansiering.
- Forskning visar att hantverksarbete har en positiv påverkan på hjärnan och kan förkorta rehabiliteringstid. Initiera ett pilotprojekt i samverkan med forskningen där hantverksarbete är ett verktyg för vården.
- Familjer som har barn med varaktig funktionsnedsättning och med många olika vårdkontakter ska erbjudas en personlig koordinator.
- Vi vill i samband med 50/60/70års hälsokontroller identifiera män med ärftlig ökad risk för prostatacancer samt öka information om prostatacancer.

Sammanställning samtliga förslag

- Varje kommun ska ha tillgång till familjecentraler för att stötta familjer med stödbehov. Familjecentraler ska också ha en bred kompetens och erbjuda utbildningar kopplat till skolgång, funktionsnedsättningar, hälsosamma rutiner och utmanande föräldraskap.
- Regionens centrala elevhälsa ska kompletteras med fysioterapeut, gemensam finansiering i länet.
- Alla elever ska ha möjlighet att nå godkända resultat i skolan! Vi vill genom pilotprojekt i resursskola, i samverkan mellan regionen och länets kommuner identifiera insatser som stärker skolresultat och arbetssätt
- Förstärka samverkan mellan skolor och näringsliv. För fler praktikplatser och sommarjobb som förenklar steget in på arbetsmarknaden.
- Våra invånare ska må bättre och ha verktyg att stärka sin egen hälsa! Vi vill införa och utbilda en form av folkhälsoambassadörer inom föreningslivet.
- Vi vill genom riktad upphandling möjliggöra för idéburen sektor att bedriva hälso- och sjukvård, inom till exempel beroendevård
- Vi vill begränsa barn- och ungas skärmanvändning.
- Öka stödet till unga med beroendeproblematik! Vi vill öppna en mini-maria mottagning.
- Ingen ska vara ofrivilligt ensam! Vi vill ta fram en länsgemensam handlingsplan för att verkställa nationell strategi mot ensamhet.
- Vi vill att offentliga verksamheter ska ha ett åldersmedvetet ledarskap samt att seniora medarbetares erfarenhet ska användas som mentorer.
- Förnybar energi på offentliga fastigheter. Vi vill ge möjlighet att hyra ut ytor på offentliga fastigheter för elproduktion, exempelvis solcellsanläggningar på tak.
- Vi vill att verksamheter som förorenar (t.ex. släpper ut PFAS) också ska betala sanering.
- Stärk biologisk mångfald. Vi vill använda de outnyttjade ytor vi har för att stärka biologisk mångfald.
- Lokal energiproduktion. Vi vill stimulera lokal energiproduktion baserat på ko- och hästspilling för minskad förurning av vattendrag, stärkt krisberedskap och för att avlasta nationellt elnät.
- Fasa ut skadliga kemikalier i Regionala och kommunala verksamheter.
- Mer lokalproducerad mat och viltkött. Vi vill att region och kommuner ska öka användningen av lokalproducerade livsmedel i sina verksamheter.
- Fler lotsar i mälaronrådet. Sjöfartsverket ska införa ett högkostnadsskydd på lotsavgift, ett tak för hur mycket ett enskilt företag kan betala per år. Detta innebär att lotsavgifterna jämnas ut och att prisskillnaden mellan att nyttja en insjöhamn och en hamn i östersjön inte får en negativ effekt för våra insjöhamnar samt att företag kan välja att frakta gods närmare slutmålet och därmed minska behov av annan transport på land.
- Vi vill också undersöka möjligheten till digitala lotsar i Mälaren och se hur det kan förändra prisbilden för skepp som vill nyttja våra hamnar.
- Vi vill arbeta för en sammanhållen och tillgänglig kollektivtrafik i hela länet. Inomkommunal kollektivtrafik ska finnas i relevant omfattning i varje kommun.
- Stärk infrastrukturen. Vi vill att Bergslagsbanan, Oslo-Stockholm 2.55 och hela Hjulstabron ska in i Trafikverkets nationella plan.
- Öka andelen offentliga upphandlingar som är möjliga för mindre företag att vinna.
- Verka för en ökad byggnationen av villor och småhus där så är möjligt.
- Fortsatt fokus på utvecklade inköpsrutiner och att motverka välfärdsbrottslighet. våra verksamheter ska ha ordning på sin ekonomi, kontroll över utbetalningar och köpa rätt varor och tjänster till rätt pris.
- Fokus på innovativa och smarta lösningar, kloka prioriteringar och sänkt kostnadsnivå för att stärka offentliga verksamheters ekonomi.

- Stärk besöksnäringen genom att besluta om gemensamma strategiskt viktiga destinationer i länet för en mer attraktiv boendemiljö, ökad balans på arbetsmarknaden samt fler instegsjobb.
- Årlig mat- och konstrunda i länet för allmänheten som arrangemang av civilsamhället via sk idéburet offentligt partnerskap.
- Mer lokalproducerad mat och viltkött. Vi vill att region och kommuner ska öka andelen lokalproducerade livsmedel i sina verksamheter.
- Människor ska komma in på arbetsmarknaden! Vi vill ställa fler krav på socialt ansvar i upphandlingar för att till exempel människor i behov av arbetsträning/språkutbildning ska komma i arbete.
- Nätverksanslut hela Västmanland! Vi vill bygga ut bredband genom att avsätta gemensamt (regionen 50 %, kommunerna 50 %) totalt 10 mkr/ år för prestationsbaserat stimulansbidrag. Ställ krav på staten att höja bredbandsstödet.
- Analysera länets behov av energi och hur vi kan effektivisera energiförbrukningen och produktionen. Till exempel använda biogas producerad av lokala bönder till utökad båttrafik i våra hamnar eller i samarbete med Mälarenergi bygga en e-bränslefabrik för stärkt energiproduktion.

Regionpolitiskt program

- Vi vill stärka samverkan mellan region, kommuner och civilsamhälle för att förbättra hälsan hos våra invånare. Uppmuntra och bidra till aktiviteter och informationskampanjer som motverkar ohälsosamma vanor hos befolkningen. Regionens folkhälsoarbete ska hålla ihop länets aktörer och leda arbetet.
- Fortsatt fokus på utvecklade inköpsrutiner och att motverka välfärdsbrottslighet. våra verksamheter ska ha ordning på sin ekonomi, kontroll över utbetalningar och köpa rätt varor och tjänster till rätt pris.
- Fokus på innovativa och smarta lösningar, kloka prioriteringar och sänkt kostnadsnivå för att stärka ekonomin
- Inrätta särskilt ekonomiskt stöd via regionen för föreningsdrivna samlingslokaler.

Primärvård

- Vi vill bygga ut barn- och ungdomshälsan, första linjens vård vid psykisk ohälsa, komplettera med läkarkompetens.
- Vi vill komplettera BUPs "en väg in" med en organiserad förflyttning till vård utanför den specialiserade vården alternativt elevhälsan, när specialistvård inte längre är nödvändig.
- Vi vill ge hälsocenter ett särskilt uppdrag för seniorer över 70år. -Att motverka ensamhet genom grupper för umgänge, mötesplatser i civilsamhället, uppsökande verksamheter, ledarledda samtal om sorg, döden, livsglädje och hälsa etc.
- Vi vill ge en eller flera vårdcentraler ett tilläggsuppdrag om barnsjukvård med särskild kompetens kring bemötande av barn, förslag på behandlingsområden är till exempel magproblem, övervikt och NPF.
- Vi vill införa en digital plattform för ungdomshälsa som ska skapa tillgänglighet och flexibilitet för stöd och information vid hälsofrågor.
- Införa, utveckla och följa upp landets första seniorhälsovårdsprogram. Uppföljning ska ske i nära dialog med seniororganisationer. Utöka programmet till att också innehålla hälsokontroller för 80-åringar.

Specialistvård

- Den avancerade hemsjukvården och den palliativa vården ska fungera i hela länet! Vi vill göra om avtalet mellan regionen och kommunerna kring sjukvård i hemmet.

- Granska om grundfinansieringen av psykiatri är rätt utifrån kraftigt ökad ohälsa samt inför valfrihet gällande viss behandling.
- Avsätta särskild lönepott och sätt mål på hur många sjuksköterskor som ska finnas på varje klinik på nivån "klinisk expert".
- Vi vill sätta mål för obligatorisk sjukvårdsutbildning och koppla till behörighet till tillträde på passerkort.
- Skapa en gåvofond för komplementär medicin, exempelvis sjukhushundar, clownetter, musikrum och konst.
- Korta väntetiden mellan undersökning och satt diagnos! Vi vill synliggöra och följa väntetid till diagnostik. För att patienter inte ska leva i oro längre än absolut nödvändigt.
- Stöd till kvinnor med förlossningsrädsla, även under sommaren! Vi vill att Klara mottagningen ska vara öppen året runt.
- Frigöra tid från administration till patientnäraarbete, genom breddinförande av utvärderade och effektiva rutiner.
- Vi vill bygga ut dagvården och provtagning på våra sjukhus i Köping, Sala och Fagersta.
- Vi vill införa en digital plattform för ungdomshälsa som ska skapa tillgänglighet och flexibilitet för stöd och information vid hälsofrågor.

Personal och ekonomi

- Vi vill möjliggöra karriär inom forskning (ej forskande tjänst) för kringtjänster/forskningsstödjande tjänst, t.ex. forskningssjuksköterskor.
- Vi vill sortera ut arbetsuppgifter i regionens verksamheter som inte kräver särskild utbildning eller erfarenhet och erbjuda tjänster till personer som idag står långt ifrån arbetsmarknaden eller behöver arbetsträning.
- Det ska vara lätt att göra rätt! Vi vill utveckla regionens e-handel för att minska administrativ tid och förenkla regionens inköp.
- Minska antalet medarbetare per chef inom sjukvården.
- Ta bort chefer utan medarbetaransvar inom regionen.
- Alla ska trivas på jobbet! Vi vill anpassa personalmatsalar till centrala, trivsamma mötespunkter

Förebygga och rehabilitera

- Vi vill ge barnkliniken ett uppdrag att vid svåra besvär besöka skola och göra hembesök i förebyggande syfte.
- Vi vill satsa på förebyggande arbete mot psykisk ohälsa genom satsningar med alternativ projektfinansiering.
- Forskning visar att hantverksarbete har en positiv påverkan på hjärnan och kan förkorta rehabiliteringstid. Initiera ett pilotprojekt i samverkan med forskningen där hantverksarbete är ett verktyg för vården.
- Familjer som har barn med varaktig funktionsnedsättning och med många olika vårdkontakter ska erbjudas en personlig koordinator.
- Vi vill i samband med 50/60/70års hälsokontroller identifiera män med ärftlig ökad risk för prostatacancer samt öka information om prostatacancer.

- 1 *Källhänvisning*
- 2 Egna analyser har gjorts baserat på information från i huvudsak följande dokument.
- 3
- 4 Regional Utvecklingsstrategi 2030, Region Västmanland
- 5 Kolada – Den öppna och kostnadsfria databasen för kommuner och regioner
- 6 Handlingar presenterade vid politiska möten, Region Västmanland
- 7
- 8